

grijsaards, waaronder die zich zelfs met behulp van twee stokken nauwelijks konden voortbewegen.¹

Zaterdag II mei was er overdag haast niets te eten of te drinken, 's avonds werd 'warm eten verstrekt van goede kwaliteit. Hierdoor werd de stemming beter.'² Zondagavond om zes uur moest men opeens het studiocomplex verlaten; men marcheerde naar het station Wassenaar op de lijn naar Scheveningen; vandaar reed een trein vol opgepakt eerst naar Den Haag, vervolgens van Den Haag naar het Centraal Station in Amsterdam. Niet ver daarvandaan stond hij stil. Een NSB'er die een onverwachte beweging maakte, werd toen door een nerveuze soldaat pardoes in een coupé neergeschoten, twee andere NSB'ers werden eveneens dodelijk getroffen, één werd zwaar gewond.³ Omstreeks middernacht reed men het Centraal Station binnen. Order werd gegeven, 'onbewegelijk te blijven zitten, daar', aldus een NSB'er, 'bij de minste beweging van buiten de trein op ons zou worden geschoten.'⁴ De volgende morgen werden de inzittenden in autobussen en 'één grote veewagen waar de personen ingegooid werden',⁵ naar de Cavaleriekerne overgebracht, waar marechaussees, gewend om met gevangenen om te gaan, voor de bewaking zorgden. 'Na twee uren wisten we reeds', schreef een der opgesloten, 'dat wij in een paradijs waren beland. De verzorging, de behandeling, het eten was er uitstekend.'⁶

Aanzienlijk minder gunstig was de situatie in de Centrale Markthallen te Amsterdam waar leden van de Vrijwillige Burgerwacht de dienst uitmaakten. Machinegeweren stonden constant van de omloop af op de massa der geïnterneerden gericht die voortdurend aanzwol. Tenslotte werden honderden uit de hallen overgebracht naar een loods van het Blauwhoedenveem,⁷ anderen naar een gebouw midden in de Jordaan ('waarvan ik', bekende procureur-generaal van Thiel later, 'eerlijk gezegd niet wist of die mensen er levend afgekomen zouden zijn, want de Jordaan was dermate geladen . . . dat ik dacht: ze gaan er nu aan'⁸), weer anderen (ca. vijftienhonderd) naar de loods 'Celebes' van de Maatschappij Nederland waar in zes uur hard werken

¹ Van Z.: 'Belevenissen van een nationaal-socialist bij zijn internering door de Nederlandse autoriteiten' (23 mei 1940), p. 4 (a.v., map 961). ² L. Lindeman: 'Verslag (31 mei 1940), p. 2 (a.v.)' ³ Mevr. v. L.: 'Rapport over onze gevangenneming van 10-15 mei 1940' (a.v., map 961); van Z.: 'Belevenissen van een nationaal-socialist', p. 6. ⁴ A.v. ⁵ H. Th. C.: 'Rapport houdende bevindingen . . . gedurende het tijdvak 10 t.e.m. 14 mei 1940' (23 mei 1940), p. 3 (a.v., map 960). ⁶ H. C. van den Bos: 'Verslag van mijn ervaringen tussen de 10de mei en 14de mei 1940', p. 3-4. ⁷ H. R. R. Herrmann: 'Fragebogen Hilfsausschuss für die Deutschen in den Niederlanden', 30 dec. 1940. ⁸ Getuige J. A. van Thiel, *Enq.*, dl. I c, p. 203.